

Norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, vervat in het artikel 30 van de wet van 22 juli 1953, heeft deze norm, goedgekeurd door de Raad van het IBR op 10 november 2009, het voorwerp uitgemaakt van een goedkeuring door de organen van het Belgisch systeem van publiek toezicht belast met de normatieve aspecten, met name door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 15 december 2009 en door de federale Minister, bevoegd voor Economie, op 1 april 2010.

Een bericht betreffende de goedkeuring van deze norm is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010. Dit bericht heeft het voorwerp uitgemaakt van een *erratum*, gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 28 april 2010 (3de editie).

Deze norm is in werking getreden op de datum van de bekendmaking van het bericht in het *Belgisch Staatsblad*.

De Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren,

Overwegende dat het moderniseren van het normatief kader voor de uitvoering van revisorale opdrachten zich opdringt;

Overwegende dat het in het algemeen belang is dat de financiële overzichten in België – een voor internationale betrekkingen en investeringen zeer open land – worden gecontroleerd overeenkomstig de internationaal erkende standaarden;

Rekening houdend met de bekommernis van de Europese instanties om tot een harmonisatie te komen van de uitoefening van het beroep van wettelijke auditor van de jaarrekening, en om verder te gaan met de verhoging van de kwaliteit van de controle van de financiële overzichten, bekommernis die zich meer bepaald

vertaalde in het aannemen van de richtlijn van 17 mei 2006;

Overwegende dat de *International Standards on Auditing* (ISA's) en de *International Standards on Review Engagement* (ISRE), zoals per 15 december 2008 aangenomen door de *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB), een antwoord bieden op deze vereisten om internationaal erkende en geactualiseerde standaarden te vormen; dat zij reeds verplicht gesteld zijn, met of zonder aanpassing op nationaal vlak, in heel wat landen, met inbegrip van een meerderheid van de Lidstaten van de Europese Unie; dat zij de kwaliteit van de financiële informatie bevorderen door het voorzien in de toepassing van aanvullende controlewerkzaamheden, alsmede in een betere documentatie van de werkzaamheden van de auditor;

Overwegende dat de ISA's reeds worden toegepast voor de controle van vele entiteiten, meer bepaald de organisaties van openbaar belang; dat het in het algemeen belang is om de uniciteit van dit normatief kader te behouden op het hoogst mogelijk kwalitatieve niveau;

Overwegende dat minstens met betrekking tot de controle van de financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de urgentie en het algemene belang vragen om niet het moment af te wachten waarop de vertaling van de ISA's naar het Frans en het Nederlands zal afgerond zijn, noch het feit dat de voorstellen tot aanpassing aan de Belgische context in een normatieve vorm zijn bepaald; dat in afwachting daarvan de bedrijfsrevisoren hun vakkundig oordeel in dat opzicht zullen kunnen toepassen;

Overwegende dat de ISA's voorzien dat de concrete toepassing daarvan aangepast is aan de eigenschappen van elke aan een controle onderworpen entiteit, meer bepaald: de omvang (KMO), de complexiteit en de aard daarvan (verenigingen);

Overwegende dat de bedrijfsrevisor, in voorkomend geval, het tijdschema en de inhoud van de uit te voeren controlewerkzaamheden aanpast teneinde rekening te houden met meer bepaald: het geringe aantal en de eenvoud van de door de entiteit verwerkte transacties, de interne organisatie en de financieringswijzen van de entiteit, de rechtstreekse betrokkenheid van de bestuurder bij de interne beheersing van de entiteit en het beperkte aantal vennoten.

Overwegende dat de bedrijfsrevisor de aard en de omvang van zijn gegevensgerichte controles kan beperken in functie van meer bepaald de beheersingsomgeving van de entiteit en van de timing van zijn tussenkomst indien dit schema hem de mogelijkheid biedt de afloop van de in de rekeningen vastgelegde transacties vast te stellen;

Overwegende dat de bedrijfsrevisor een dossier samenstelt dat aan de omvang en de karakteristieken van de gecontroleerde entiteit, evenals aan de complexiteit van de opdracht, is aangepast;

Overwegende dat het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in een begeleidingsplan heeft voorzien bij het toepassen van de ISA's, meer bepaald in het vormingsprogramma waarin de ISA's al sinds 2004 zijn opgenomen, in de toegang tot aangepaste controlesoftware waarvoor het IBR contact heeft opgenomen met softwareontwikkelaars die in de markt actief zijn om de bedrijfsrevisoren te informeren over de mogelijk beschikbare hulpmiddelen, alsmede in een plan inzake het publiceren van adviezen met betrekking tot het toepassen van de ISA's in de Belgische context;

Overwegende dat voor wat betreft de data van inwerkingtreding, zoals vastgesteld in punt 4 van onderhavige norm, de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren heeft ingestemd met de voorstellen van verscheidene vertegenwoordigers van gebruikers van financiële overzichten en merkt op dat volgens de positieve evaluatie van de Europese en Belgische evoluties die tegen 15 december 2011 zou worden verwacht, voornoemde data door de Minister van Economie zouden kunnen worden vervroegd.

Overwegende dat de bedrijfsrevisor er eveneens kan toe gebracht worden om opdrachten van beperkt nazicht uit te oefenen voor een tussentijdse financiële toestand, in het kader van een wettelijke controle van de jaarrekeningen, en dat de *International Standards on Review Engagement (ISRE)* in dit opzicht de samenhang van de opdracht in zijn geheel toelaten;

Heeft de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren op zijn zitting van 10 november 2009 de hiernavolgende norm aangenomen. Deze werd op 15 december 2009 door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op 1 april 2010 door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd. Deze norm heeft het voorwerp uitgemaakt van een publicatie in het *Belgisch Staatsblad* van 16 april 2010.

1. De bedrijfsrevisoren zullen overgaan tot de controle van alle financiële overzichten (audit) en van het beperkt nazicht van de financiële informatie overeenkomstig respectievelijk de *International Standards on Auditing (ISA's)* en *International Standards on Review Engagement (ISRE's)*, zoals op 15 december 2008 aangenomen door de *International Auditing and Assurance Standards Board* en voor zover deze normen vertaald werden in de van toepassing zijnde nationale taal, te weten:

- ISA 200	Algemene doelstellingen van de onafhankelijke auditor, alsmede het uitvoeren van een controle overeenkomstig de Internationale Controlestandaarden
- ISA 210	Overeenstemming over de voorwaarden van controleopdrachten
- ISA 220	Kwaliteitsbeheersing voor een controle van financiële overzichten
- ISA 230	Controledocumentatie
- ISA 240	De verantwoordelijkheid van de auditor met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten
- ISA 250	Het in overweging nemen van wet- en regelgeving bij een controle van financiële overzichten
- ISA 260	Communicatie met degenen belast met governance
- ISA 265	Het communiceren van tekortkomingen in de interne beheersing aan degenen belast met governance
- ISA 300	De planning van een controle van financiële overzichten

- ISA 315	Het onderkennen en inschatten van de risico's van een afwijking van materieel belang door middel van het verkrijgen van kennis van de entiteit en haar omgeving
- ISA 320	Materieel belang bij de planning en uitvoering van een controle
- ISA 330	Het inspelen door de auditor op ingeschatte risico's
- ISA 402	Bij de controle in overweging te nemen aangelegenheden wanneer een entiteit gebruik maakt van service-organisaties
- ISA 450	Evaluatie van tijdens de controle onderkende afwijkingen
- ISA 500	Controle-informatie
- ISA 501	Controle-informatie - Bijkomende beschouwingen voor specifieke aspecten
- ISA 505	Externe bevestigingen
- ISA 510	Eerste uitvoering van controle-opdrachten – openingsaldi
- ISA 520	Cijferanalyses
- ISA 530	Steekproeven bij controles
- ISA 540	De controle van schattingen, met inbegrip van schattingen tegen reële waarde, alsmede daarmee verband houdende toelichtingen
- ISA 550	Verbonden partijen
- ISA 560	Gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode
- ISA 570	Continuïteit
- ISA 580	Schriftelijke bevestigingen
- ISA 600	Speciale overwegingen – Controles van de financiële overzichten van de groep (Inclusief de werkzaamheden van auditors van groepsonderdelen)
- ISA 610	Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors
- ISA 620	Gebruikmaken van de werkzaamheden van een door de auditor aangestelde deskundige
- ISA 700	Het vormen van een oordeel en het rapporteren over de financiële overzichten
- ISA 705	Aanpassingen van het oordeel in de verklaring van de onafhankelijke auditor
- ISA 706	Toelichtende paragrafen en paragrafen inzake overige aangelegenheden, toegevoegd in de verklaring van de onafhankelijke auditor
- ISA 710	Ter vergelijking opgenomen gegevens – Vergelijkende cijfers en vergelijkende financiële overzichten
- ISA 720	De verantwoordelijkheid van de auditor met betrekking tot andere gegevens in documenten waarin de gecontroleerde financiële overzichten zijn opgenomen
- ISA 800	Speciale overwegingen - Controles van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met stelsels gericht op speciale doeleinden
- ISA 805	Speciale overwegingen - Controles van een apart financieel overzicht, en van een specifiek element, een specifieke rekeningen of een specifiek item van een financieel overzicht
- ISA 810	Opdrachten om te rapporteren over een samenvatting van financiële overzichten
- ISRE 2400	Beperkt nazicht
- ISRE 2410	Beperkt nazicht van tussentijdse financiële verslaggeving uitgevoerd door de onafhankelijke auditor.

2. De volgende normen en aanbevelingen zijn opgeheven :

a. de volgende controlenormen :

- Algemene controlenormen (uitgezonderd voor de opdrachten die niet onder het toepassingsgebied van de ISA's vallen);
- Normen inzake de certificatie van de geconsolideerde jaarrekening;
- Normen "Bevestigingen van de leiding van de entiteit".

b. de volgende controleaanbevelingen :

- Aanbeveling "Aanvaarding van een controle-opdracht door een bedrijfsrevisor";
- Aanbeveling "Controleprogramma";
- Aanbeveling "Werkdocumenten van de bedrijfsrevisor";
- Aanbeveling "Kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden";
- Aanbeveling "Controlerisico";
- Aanbeveling "Impact van de interne controle op de controlewerkzaamheden";
- Aanbeveling "Controle in een omgeving waarin gebruik wordt gemaakt van geautomatiseerde informatiesystemen";
- Aanbeveling "Doelstelling van de controle van de jaarrekening";
- Aanbeveling "Fraude en onwettige handelingen";
- Aanbeveling "Controle van een vennootschap in moeilijkheden";
- Aanbeveling "Extern bewijskrachtig materiaal";
- Aanbeveling "Gebruik van de werkzaamheden van een andere revisor";
- Aanbeveling "Gebruik van het werk van een interne afdeling";
- Aanbeveling "Gebruikmaken van de werkzaamheden van deskundigen";
- Aanbeveling "Controle van de voorraadopname";
- Aanbeveling "Analytisch onderzoek";
- Aanbeveling "Steekproeven in de controle";
- Aanbeveling "Controle van de boekhoudkundige ramingen";
- Aanbeveling "Controle van de inlichtingen opgenomen in de toelichting";
- Aanbeveling "Uitvoering van een beperkt nazicht door de commissaris bij een tussentijdse toestand".

3. In de mate dat het aanpassen van de ISA's of van verdere wijzigingen daarvan aan de Belgische context niet het voorwerp van Belgische normen uitmaakt (bijkomende norm en/of toelichtende bijlagen bij de ISA's) op het moment dat deze normen of deze aanpassingen moeten worden toegepast op de controle van financiële overzichten, zullen de bedrijfsrevisoren hun beste vakkundig oordeel toepassen om deze aanpassing zeker te stellen.

4. De huidige norm treedt in werking:

- a) met betrekking tot de organisaties van openbaar belang, voor de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2012;
- b) met betrekking tot de andere entiteiten, voor de controle van financiële overzichten (audit) en het beperkt nazicht van de financiële informatie met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2014.

5. In functie van de evaluatie van de Europese en Belgische ontwikkelingen die tegen 15 december 2011 zal worden uitgevoerd, kan de Minister die bevoegd is voor Economie de in punt 4 bedoelde data, met een termijn van maximum twee jaar tussen de vastgelegde datum van punt 4.a) en van die van punt 4.b), overeenkomstig eensluidend advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op advies van het IBR aanpassen. Voor zover een Europese Verordening de verplichte toepassing van de ISA's enkel en alleen voorziet voor de controle van de financiële overzichten van entiteiten van openbaar belang met betrekking tot boekjaren afgesloten vanaf een datum vóór 15 december 2012, zal de datum van 15 december 2014, zoals voorzien in punt 4b), automatisch worden vervroegd naar een datum die overeenstemt met twee jaar na de datum van inwerkingtreding van deze Europese Verordening.